

tet. De Midler har man virkelig kjendt, saa længe vor Forfatning har bestaaet, men man har trykket sig ved at anvende dem. Man har saa længe den politiske Kamp ikke var udbartet til en saadan Bitterhed og havde overstredet Maadeholdets Grænse paa en saadan Maade som nu, holdt sig tilbage; man havde Jøvelsen af, at det er en farlig og uheldig Vej, at komme ind paa, og skjøndt man vel saae, at der blev anvendt Tryk fra den anden Side — at der har været saadanne Tilfælde, vil dog vel Ingen benegte — saa anmode man sig ved at slaa ind paa den samme Vej, fordi man godt følte, at hvad der fra den anden Side kunde drives i det Smaa, kunde meget let faae en farlig Karakter, naar det, som nødvendig maatte ske, blev drevet i det Store fra Høires Side. Jeg tror, at det er en ganske god Forklaring paa, at dette Tryk netop nu er kommet frem, at man har set, at det blev anvendt fra vore Modstandere, om ikke just i samme Form, som nu fra Høires Side. Der er blevet anvendt en saadan Agitation mod Høire, at Høire, naar det vil værgе sig, maa bruge de Midler, det har (Hør! Hør!) Ja, ja! de Herrer maa høre mig til Ende! Jeg siger ikke dermed, at det ikke er utiladelige og moralsk forkastelige Midler, men jeg siger, at naar man anvender Midler saaledes, som det er sket i de politiske Kampe, vi have været Vidne til i de sidste Aar, hvor man underlægger Modstanderne Motiver, som det er umuligt at forsvare sig imod, naar det at være Embedsmand eller Godseier er tilstrækkelig til at dødsdømme en Kandidat, naar disse Betegnelser blive til et Stoford, som anvendes imod et Parti, og naar det at være — for at bruge et Udtryk, som ofte er kommet frem, uden at der derved er ment noget Slemt mod Modpartiet — „En af vore Egne“, indeholder den største Anbefaling ved Valget — jeg siger, at, naar dette er den Maade, hvorpaa den almindelige Valgret opfatter sin Pligt paa Valgdagen, saa tror jeg, at de Herrer ikke skulde dømmе for strengt, at man fra den anden Side ser Forholdet som et fjendtligt Angreb, mod hvilket man maa værgе sig, naturligvis kun med utiladelige Midler, men ogsaa med de ypperste, tiladelige Midler. — Det er for Næsten ikke selve Kampmaaden, som jeg tillægger saa megen Vægt, det er derimod Kampens Maal. Den Trylleformel, hvormed man har vundet de mange Stemmer, og som har givet det mærkelige Resultat, navnlig sidste Gang den 25de April, har været den: Stem paa vore Folk, saa komme vi til Magten, og saa skulle vi gjøre saaledes og saaledes til Gæds Fordel. Ved Ordet „Fordel“ behøver man jo ikke at forstå noget Lavt og Smaaligt; men det er saaledes som det staar for Valgerfolkets Opfattelse dets egen Fordel. Det er den Trylleformel, hvormed man navnlig har vundet de Folk, som man her taler om ere afhængige, og

som nu synes temmelig let at have givet efter, uden at jeg for Næsten vil bebrejde dem Noget i saa Henseende. Jeg mener, at Grunden dertil er, at disse Folk ingenlunde have været saa ivrige for deres Sag, som man tidligere troede, nemlig den egentlige Arbejder- og Indsidderklasse. Den Trylleformel, som har virket saa stærkt paa dem, er, at man kunde faae Magten helt og ubestaaen. Det er dette Billede af Folkethinget, som skjøndt det først for nylig er tydeligt udtalt, har staaet for dem, at det er den højeste Vindighed, som Ingen havde over sig og Ingen ved Siden af sig. Det er dette Billede, som har opflammet dem til at sige: Vi gjøre Alt, hvad I ville for at staae Eder flertal i Folkethinget, og den Magt, som man vil benytte, er Flertallets Magt. Høire er Mindretallet i Folkethinget ifølge den almindelige Valgret, det maa gaa forsigtigt men ogsaa kraftigt frem. Naar det ærede Medlem fra Svendborg siger, at de Fattige ikke skulde være de Riges Græsgang, kan det være meget kjønt og rigtigt paa det Sted, hvor det staar; men taget i den Forbindelse, hvori det her staar, maa det ærede Medlem ikke glemme, at de Fattige, hvor der er Spørgsmaal om den almindelige Valgret, dog ere de Mægtige (Afskyldse), det vil sige, er flertal. — Jeg vil inderligt for min egen Person udtale mig om, hvad jeg maa anse for en Grænse, som nødtigt maatte overskrives. For det Første er det jo, hvad Loven byder; der er Tale om Vold i Loven. Selvfølgelig, det maa ikke finde Sted. Naar jeg skulde nævne en anden theoretisk Grænse, den er kun theoretisk, er det den: øv ikke Vold mod Samvittighederne; men saa maa de Herrer, naar det skulde accepteres, ikke glemme at lægge Vægt paa Ordet Samvittighed, og jeg tror, at hver Gang der er Tale om Raavirkninger og Bestraelfer i en eller anden Retning, som de troede ellers ikke vilde have kunnet finde Sted, at det saa netop er Vold mod Samvittighederne. Vil man holde det skævt, at der ikke maa øves Vold mod Samvittighederne, er den første Forudtæning, at der virkelig er en politisk Samvittighed (Mødelse). Ja, ja, dermed har jeg ikke sagt, at den ikke er og ikke kan findes. Naar det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) sagde, at han troede, at det vilde efterlade en Bitterhed, naar man gif frem paa den Maade, som man gif frem paa ved sidste Valg, siger jeg, at jeg tror, at, naar man vil holde den Grænse, som jeg nævnte som theoretisk, vilde der ikke være nogen Fare for Bitterhed. (Berg: Ja, men i Praxis). Jeg nævnte kun den theoretiske Grænse, jeg kan selvfølgelig ikke svare for, hvorledes det udføres i Praxis. At man, naar man staar som Mindretal, har Lov til at værgе sig overfor, hvad man betragter som Ophidselse og Vildledelse, kan Ingen bebrejde En. Jeg tror, at naar det ærede Medlem er bange for denne Bitterhed, der skal